

Het oude Oostende

Anno 1469

IN 1469 werd op bevel van den hertog van Bourgondië, een algemeene telling van de huizen gedaan in Vlaanderen. De baljuws, schepenen of pastoors werden ermede gelast; zij zonden hun verslagen naar de Rekenkamer te Rijsel, waar alles samengeteld werd⁽¹⁾.

Niet al deze verslagen zijn bewaard gebleven; maar onder de nog bewaarde, is het verslag van den baljuw van Oostende zeker wel het belangrijkste, omdat het ons toont wat de stad Oostende van de zee te lijden had. Het oude schependom, dat nu heel en al in zee verdwenen is, en dat vóór den huidige zeedijk lag, was stilaan aan het afbrokkelen.

Men kan de gegevens van het hierna afgedrukte verslag vergelijken met de kaart van Oostende, opgemaakt honderd jaar later door Jacob van Deventer⁽²⁾.

't Naervolghende es 't ghetal en de menichte van alle den eerdsteden ghestaen ende g[helegen binnen] der juridictie van der stede ende scependomme van Oosthende, de welke jc Jacob Dheere... als bailliu aldaer, achtervolghende den laste van mynen gheduchten heere ende prince, overgheve jn der manieren hier naer verclaerst:

Eerst binnen den *nieutüen scependomme van Oosthende*, beghinnende van den West Keingaerts wech, daer

(1) Vgl J. DE SMET. *Le dénombrement des foyers en Flandre en 1469*, in Bulletin de la Commission royale d'Histoire, 1935, bl. 105-150.

(2) *Atlas des Villes de la Belgique au XVIe siècle*. Cent plans de Jacques de Deventer, 19e livraison: Ostende par V. Fris. Brussel, Falk, z.d. Deze kaart staat ook afgedrukt in het werk van E. VLIETINCK *Het oude Oostende en zijn driejarige belegering*, bl. 146 (Oostende, 1897).

't zelve scependom beghint west van den waterghanc: achte eerdsteden⁽¹⁾.

Item, jn de westerste strate van zevens van den dycke zuudwaerts streckende, an beeden zyden van der strate 29 eerdsteden, daer jnne zyn begrepen 9 cleene husekins daer aarme lieden jn wonen die daghelicx ter alemoesene ghaen⁽²⁾.

Item, jn de straete oost der an ligghende, 28 eerdsteden, daer jnne wonen ooc zessee personen die daghelicx ter alemoesene ghaen⁽³⁾.

Item, jn de straete oost daer an ligghende, 48 eerdsteden, daer jnne staen viere Gods cameran ende zessee ydele husen⁽⁴⁾.

Item, jn de strate oost der an staende, 21 eerdsteden, danof de twee Gods cameran zyn ende een ombewuendt⁽⁵⁾.

Item, jn de strate oost der an ligghende, 59 husen of eerdsteden, danof zyn de 8 Gods husen daer aarme lieden in wonen⁽⁶⁾.

Item, jn de strate oost der an, 42 husen danof zyn de 3 disch husen⁽⁷⁾.

Item, jn de strate oost der an, ende es de groote strate streckende noordoostwaerdomme, toten Oost Keingaerts wech, vierwaerf twyntich ende twaelve husen ende eerdsteden, daer of esser 16 up 't noordhende vande strate bi der meulne, die al jn 't zand staen ende zyn gheschepen afghebroken te moeten zine bi den toedoene van den voorseiden zande, ende bin

- (1) De 'West-Keingaerts wech' liep daaromtrent waar nu de Parijsstraat ligt, tot bij het Burgerlijk Hospitaal. De 'waterghane' was de Havenvliet die van de Kursaal, over den vijver van het Leopoldpark, liep tot aan de Amsterdamstraat.
- (2) De straat liep waar nu de H. Serruyslaan ligt. De dijk was de Havendijk, die lag tusschen de Kursaal en het oostende der Van Iseghemlaan.
- (3) Daaromtrent waar nu de Christinastraat ligt.
- (4) Waar nu de Kapelle- en Vlaanderenstraten liggen. Een *Gods camer* was een klein godshuisje voor arme lieden.
- (5) Waar de Kerk- en Louisastraten liggen.
- (6) De St.-Franciscusstraat is er een overblijfsel van.
- (7) De huidige Schippersstraat.

der voorseide strate staen zesse Godshusekins ende jn elc wond een arem meinssche ende zyn mede jn 't voorseide ghetal gherekendt⁽¹⁾.

Voord *jn 't oude scependom van Oosthende*, jn de twee groote straten ende jn vier cleene straetkins, zyn over al honderd ende achte ende tzestich eerdsteden onder cleene ende groot, wanof datter zyn 12 disch husekins ende 39 daer aerme lieden jn wonen, die daghelicx ten alemoesene ghaen ende oud ende cranc zyn ende gheen brood winnen en moghen, ende de meeste menichte van der oude stede es geschepen zere onlanghe te stane ende te gheduerne, niet alleene de husen maar ooc de kerke ende 't ospitaal, 't welke nu jn den zeedyc staet, ende 't scepenhuus, want van jare te jare moet men de husen afbreken omme de dycken te breedene, niet jeghenstaende dat men omme 't onderhouden van dien negheenen cost en spaert, ende dat men jaerlicx rysen poot voor de stede ende anders an de dunen, die kosten wel 100 lib. grooten of meer⁽²⁾.

Dus comt over al, alzoo 't claerlicke over ghebrocht es, jn 't oude ende 't nieuwe scependom 't samen 495 eerdsteden, onder Gods husen ende andere, welke menichte ende ghetal van den voorseiden eerdsteden

- (1) De aanduiding van deze straat 'oost der an' is foutief; er is hier sprake van de huidige Langestraat die naar het noordoosten loopt en vroeger eindigde in den Oost Keingaertswech, bij den molen. Deze plaats lag waar nu de haveningang is, rechtover de Langestraat. De molen is nog te zien op de kaart van Jacob van Deventer. De Oost Keingaertswech liep door de tegenwoordige haven, van den haveningang tot aan den kom van het Zeewezen (Bassin de la Marine).
- (2) Het oude schependom van Oostende is geheel in zee verdwenen. Het lag over de toenmalige binnenhaven, die lag waar nu het deel van den zeedijk is tusschen de Kursaal en den oosthoek van den dijk. Op de kaart van Jacob van Deventer, zijn het hospitaal en het oude schepenhuis reeds verdwenen, de oude kerk staat er nog maar ze ligt op het strand; ze werd afgebroken in 1608-1609.

staende jn de juridictie van der voorseider stede van Oosthende, jc Jacob DHeere als bailliu voorseit, als der toe als boven van mynen harden gheduchten heere ende prince ghelast synde, overgeve. Ter oorconde myns zeghels hier up ghedruct, den 8^{en} dach van Ougst jn 't jaer M.CCCC. neghene ende tzestich.

Algemeen Rijksarchief te Brussel. Trésorerie des Chartes des Comtes de Flandre, n° 1356.

J.D.S.

De oude kapellen van Damme.

OP het grondgebied van Damme stonden er vroeger zeven kapellen, drie binnen stad, toegewijd aan 't Mirakelkruis, aan St Niklaas, aan St Joris; - vier buiten stad, toegewijd aan St Laurens, aan St Adriaan, aan O.L. Vrouw van Hulsterloo en aan de H. Maria Magdalena.

1. De H. Kruiskapel.

De H. Kruiskapel, ten noorden der stad, staat afgemaaid op de plattegronden van Mare Gheeraerts, in 1562, en van Jacob van Deventer, wat later verveerdigd.

Ze was van den barm der oude vesting afgescheiden door het Capellestraetken. In dit straatken, nabij de kapelj bevond zich een gasthof 'de drie Meunikken', mogelijks ten dienste der pelgrims opgericht.

Het heiligdom, gansch bouwvallig en door de geuzen onteerd, was nog ten jare 1588 in wezen⁽¹⁾; het werd niet meer hersteld en verdween toen, omtrent 1617, de laatste vestingswerken de stad omsingelden.

De volksoverlevering vermeldt dat Damsche schippers, toen de zeeboezem, de Zwene of het Zwin, nog hunne stad bespoelde, op zekeren dag een groot kruisbeeld opvischten. De kapel werd opgebouwd om er den gevonden schat te verbergen.

(1) Stadsrekening van Damme 1588-89, in het Staatsarchief te Brugge.